

Zechariah

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: hi Zechariah.

Hay Nangitud'an Zechariah eten Liblu: nan Hudyun numbanggad ad Jerusalem an nalpud Babylon.

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibaga: hay nunnonomnoman Apo Dios.

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: hidin 520 B.C. nin.

Hay Teman ten Liblu: ta'on hi un way numbino'ob'on an Hentil an mumpapto' hinan Hudyu ya paligatonda dida goh mu adi ma'ubah nan Hudyu ti hi Apo Dios di manalimun ay didah enggana.

Hay Outline ten Liblu:

Hay intudun Zechariah hidin NUN'AMMAANDAH nan Timplun Apo Dios (1:1—8:23)

Hay hopap di intuduna ya nan aat di puntutuyuan nan Hudyun Apo Dios (1:1-6)

Hay miyadwan intuduna ya nan aat di hiyam an enenapna (1:7—6:15)

Hay miyatlun intuduna ya nan aat di punlangduan nan Hudyu (7:1—8:23)

Hay intudun Zechariah hidin NANGELPAHANDAH nan Timplun Apo Dios (9:1—14:21)

Hay hopap di intuduna (9:1—11:17)

Hay miyadwan intuduna (12:1—14:21).

Hay Pun'ayagan Apo Dios hinan Tataguna ta Mumbangngaddan Hiya

¹ Hidin miyawaluy bulan eden miyadwan tawon* hi nun'alian Darius ad Persia ya umat hituy hinapit Apo Dios ay ha"in an propeta an hi Zechariah† an hina' Berekiah an ap'apun Iddo, an inalinay, ² “Nidugah di bimmungta' hinan a'apuyuh din penghana.‡ ³ Mu da'yu ay ya hay alyo' ya wa ay ta Ha"in di unudonyu ya wagaha' da'yu. ⁴ At adiyu anungon din aat di a'apuyuh din penghana an din nangipa'innilaan din nun'ahhun an propetah§ nan hinapit'un in-aliday, Umat hituy hinapit Apo Dios an inalinay, Ipogpogyu an gun mangat hi nappuhi, ya itutuyuyu nan baholyu! Mu aggyua' ahan in-unud. ⁵ At hiyaat un nun'atoy din a'apuyuh din penghana ya din numbino'ob'on an propeta. ⁶ Mu din Uldin ya din padan an immandal'uh din propeta ta imbaagdah din a'apuyuh ya immanung an nipa'annung, mu tagwan an din a'apuyuh ya aggyuda ahan inabulut, at hiyay dumalat hi nunholtapanda.”

---

* **1:1** Unu October-November, 520 B.C. † **1:1** Hay pohdonan ibaga ya *hi Apo Dios di nonomnomona* (bahaom nan footnote di Zech. 10:9). ‡ **1:2** Impattig Apo Dios di bimmungtanah nan Hudyuh din 586 B.C. ti hennagna nan tindalun nan Alin hi Nebuchadnezzar ta pina"idad Jerusalem an ta"on un nan Timplun Apo Dios hidi, ya inyuyday do'ol an Hudyud Babylon ta himbutdah di. Hi Zechariah ya nitungaw ad Babylon, ya hidin numbangngadan da Zerubbabel ay Joshua ya ni'yuy ay didah din 538 B.C., at aggyu ene'dam Zechariah din amabungot Apo Dios ay didan Hudyu. § **1:4** Nan nun'ahhun an propeta ya da Isaiah ay Jeremiah, ya hi Ezekiel.

Mu palpaliwan ya nuntutuyu nan tatagun in-aliday, “Hi Apo Dios an nidugah di abalinanay nangat an niyunnud hidin nun'appuhin ina'inat tu'u an hiyah ne tuwali din inalinah atona!”*

Nan Hopap di Paddungnay Nipa'enap hi Aat nan Kabayu

⁷ Ya hidin goh miyaduwapulu ta han opat di algaw eden miyapulu ta ohay bulan an ma'alih Shebat hidin miyadwan tawon† hi nun'alian Darius ya himmapit goh hi Apo Dios ay ha'in an paddungnay unna' nun'enap eden nahdom hi ma'ma'at hi udum an algaw‡ ⁸ ti impattigna han anghel an nuntakay hidin mumbolah an kabayu, ya inta'dognah nan wadan din nido'lan di ayiw an myrtle hinan way nundotal. Ya wadaday udum an nitnud ay hiyan numpuntakay hinan kabayu an mumbolah, ya mangmangitit, ya mumpaha'.

⁹ Ya wah di goh han ohan anghel an hennag Apo Dios, at inali' ay hiyay,§ “Anaad ta wah tuday kabayu?”

Ya tembalnan inalinay, “Mipa'innila ay he"ay aat di umatan hana.”

¹⁰ At tembal din anghel an timmata'dog hidin wadan di nido'lan di ayiw an myrtle, ya in-alinay, “Dida hanay hennag Apo Dios hi umuy

---

* **1:6** Hidin ahimbut nan Hudyud Babylon ya na'awatan nan udum an Hudyuy aatda tuwali an nun'abaholanda, at intutuyuday baholdan Apo Dios. † **1:7** Unu February 15, 519 B.C. Mattig an tuluy bulan di naluh an nipalpuh Zech. 1:1. ‡ **1:7** Waday walun enenap Zechariah eden nahdom an nitudo' hinan Zech. 1:7-6:8 an hiyah ne din nahhun an enenapna. § **1:9** Bo'on hiyay anghel an nuntakay.

lumane'le'od an mannig hi an amin hitun luta ta innilaonday aat di ma'ma'at.”*

¹¹ At din numpuntakay hinan kabayu ya in-alidah nan anghel di, “O immuy amih nan abablubabluy hitun luta, ya tinnigmi an mi'id mahkay gubat.”†

¹² Mu nan anghel ya nunluwalun inalinay, “He”an nidugah di abalinanan Dios, anuud mah nin di adatngan nan pammo'am hinan iJudah an ten napituy tawon‡ di bimmubungtam ay dida?”

¹³ Ya ma'ma'ullay an umal'alu' di nambal Apo Dios hidin inalin nan anghel an din ni'hapit ay ha"in.

¹⁴ At inalin din anghel di, “Ibaagmuh ten hi-napit'u an alyom di, Umat hituy hinapit Apo Dios an inalinay, Nidugah di pamhod'u ya panal-imun'ud Jerusalem an babluy'u. ¹⁵ Mu nidugah di bungot'uh nan tataguh nan abablubabluy an mumpahpahiya an malenggop ti nidugah di nangipaholholtapandah nan tatagu' ya un nan ninomnom'uh pummolta' ay dida. § ¹⁶ At hiyanan

---

* **1:10** Mid mapto' ya diday baal Apo Dos an nan a'anghelna.

† **1:11** Nan Pumpapto'an nan iPersia ya mid al'alín dida, mu wada damdamay namaligat hinan Hudyu (verse 12). ‡ **1:12** Heten napitun tawon ya nob'on nan napitun tawon an nibaag hinan Jer. 25:11-12 (bahaom nan footnote di Jer. 25:11). Hay nete"ana ya hidin 586 B.C. ti hiyah ne napa"ian nan Timplun Apo Dios ad Jerusalem, ya hay negpongana ya hidin 516 B.C. hidin nalpahan di nangiyaman da Zerubbabel hinan mehnod an Timplu, at 586-516=70 an tawon. § **1:15** Ta'on un inusal Apo Dios nan Pumpapto'an nan iAssyria ya nan Pumpapto'an nan iBabylon ta paligatonda nan Hudyu an dimmalat nan numbaholandan Hiya mu nidugah di inatda ti nan udum ay dida ya impadahdan mangubah ay dida.

mumbanggada' ad Jerusalem ta ehmo'a' dida ta mipaphod an miyamma nan Timplu'. At mihamad an mipaphod an amin ad Jerusalem.”

¹⁷ Ya inalin goh nan anghel ay ha" in ta ibaag'uh nan tataguh ten hinapit Apo Dios an nidugah di abalinanan inalinay, “Badanga' goh nan tatagu' ad Jerusalem ta mun'ahawal di inadangyanda, ya ibilang'u goh henen babluydah babluy'u.”

Nan Miyadwan Paddungnay Nipa'enap hi Aat di Ha'gud ya nan Mumbohal

¹⁸ Palpaliwan ya wada goh di nipattig ay ha" in an hi Zechariah hi opat an ha'gud! ^{*} ¹⁹ Ya imbaga' di aatnah din anghel an din ni'hapit ay ha" in an inali' di, “Hay umatan di aat dane?”

Ya tembalnan inalinay, “Hay ipa'innilan danen ha'gud ya abalinanda nan opat an nidugah di abalinandan numpapto' hitun luta an numpangiwa'at hinan tatagud Judah, ya ad Israel, ya ad Jerusalem an kapitulyud Judah.”[†]

²⁰ Ya impattig goh Apo Dios ay ha" in din opat an mumbohal[‡] an nun'odnanday mattilyu. ²¹ Ya hinanhana' goh an inali' di, “Undan hay itamun daten immali?”

Ya tembal nan anghel an inalinay, “Manu ay immali danen mumbohal ya ta atonday atata'ot

---

^{*} **1:18** Hay ipa'el nan ha'gud ya nan abalinan nan ad ha'gud ti nan buta'al an kalnilu unu baka ya mabalin an ha'guha'gudonda nan animal unu tagu ta patayonda dida. [†] **1:19** Daten opat an ha'gud ya didana nan babluy ad Assyria, ya ad Egypt, ya ad Babylonia, ya ad Media-Persia. [‡] **1:20** Hay ibalinana nin ya nan opat an babluy an ni'buhul hinan Hudyu an nibaag hinan footnote di Zech. 1:19.

ay danen opat an pumpapto'an an nangipaligligat ya numpangiwa'at hinan iJudah.”

2

Nan Miyatlun Paddungnay Nipa'enap hi Aat di Linulug an Punlukud

¹ Unat goh intigaw'u ya tinnig'u han lala'in waday inodnanah linulug an punlukud. ² Ya inali' ay hiyay, “Hay umayam?”

Ya tembalnan inalinay, “Umuy'u lukudon ad Jerusalem ta innilao' nan aat di inabellogna.”

³ Ya unat goh tinnig'un nakak din anghel an din gun ni'hapit ay ha'in ya wada goh han ohan anghel an immuy nanamun hiya. ⁴ Ya inalinnan hiyay, “Punnaudom ta umuymu alyon eden unga* an lala'in nangdon hinan lukud di, Adi mahapul hi un ma'allup ad Jerusalem ti udum di algaw at dumo'ol di tatagu ya a'animal hidi. ⁵ Ti intulag Apo Dios an Hiyay paddungnay apuy hinan allup nan nunlene'woh hinan siudad an mangibaliw ti mihinah di, at henen siudad ya na'abbagbagtu.”†

⁶ Palpaliwan ya inalin goh Apo Dios hinan tatagunay, “Punnaudonyun makak hinan babluy ad Babylon ya hinan numbino'ob'on an babluy an numpangiwa'ata' ay da'yu ta umali ayuh tu! ⁷ At da'yun iJerusalem an nipiyuy ad Babylon ya

---

* **2:4** Hi Zechariah nin. † **2:5** Hete ya ma'at hinan Hinlibuy Tawon (Ezek. 11:23; Hab. 2:14).

lumayaw ayun ne ta umanamut ayuh babluyyu!‡
 8 Ti immannung an nan mamaligat hinan tatagu'
 an pa'appohpohdo' ya paddungnay un Ha" in nan-
 gatanda. At hiyaat un'u honogon ay da'yu nan
 Alin Pento"u ta Hiyay mangipabagtun Ha" in hi-
 nan abablubabluy. At wa ay ta malpah hene ya
 9 Ha" in di manimung an mangubat ay dida, at
 din himbutdah din penghana di mumpangngal
 hinan gina'uda. At innilaonyu mahkay an Ha" in
 an nidugah di abalinanan Dios di nannag ay Hiya.

10 At da'yun iJerusalem ya mungkanta ayuh
 umamlonganyu ti umalia' ta midduma' ay da'yu!
 11 Ya henen gutud ya do'ol di Hentil hinan
 abablubabluy an middum an mangunud ay Ha" in
 ta mumbalindah tatagu'. Ya umannung an mid-
 duma' an mi'hitun da'yun tatagu', at ma'innilayu
 mahkay an Ha" in di nannag hinan Alin Pento"u
 ay da'yu. 12 Ya nan tatagud Judah di pa'appohdo'
 hi tatagu', ya ad Jerusalem an kapitulyuh diy
 pento"uh ihina'. 13 At an amin ayun hinohha
 ya dindinong ayuh nan wadan di hinagang'un
 hi Apo Dios ti umannung an umalia' an malpud
 abuniyan!"

3

---

‡ 2:7 Ta"on hi un numbanggad ad Judah nan udumnan Hudyun
 nipiyuy ad Babylon mu do'ol damdamay na'angang hidi. Anaad
 nin? (1) Nan udum ya impa'enghadan mi'hitun Babylon, at mid
 pamhoddan makak, ya (2) nan udum ya din'ugday pangulugdan
 Apo Dios, at adida pohdon an unudon nan Tuguna, ya (3) nan
 udum ya iniladan napa" id Judah, at humigadan bumadang an
 mangephod, ya (4) nan udum ya tuma'otdan mi'laban hinan do'ol
 an bulul di Hudyud Judah.

Nan Miyapat an Paddungnay Nipa'enap hi Aat nan Nabagtun Padi

¹ Paddungnay nun'enapa' goh, ya impattig Apo Dios ay ha"i'n nan Nabagtun Padin hi Joshua* an timma'dog hinan hinagang nan Anghel Apo Dios.† Ya wadah Satanas‡ an timma'dog hinan appit hi agwan Joshua an nidadaan an *mangipabahal* ay Joshua. ² Ya inhingal nan Anghel Apo Dios hi Satanas an inalinay, “Satanas, duminong'a ti hi Apo Dios an mangalih babluynad Jerusalem di mummoltan he"a! Ya Hiyay namaliw eten tagu an umat hinan ayiw an nalapdu' hinan gun mundalang an apuy!”§

³ Ya wagwah dih Joshua an timmata'dog an na'aluggit di lubungna. ⁴ Ya inalin nan Anghel hidin baalnay, “Luh'uponyu nan nalugit an lubung ten tagu.”

Ya unat goh nalpah hene ya inalin nen Anghel ay Joshua di, “Tigom an inaliwa' di baholmu ta nan mun'aphod an lubung di padi di ipilubung'un he"a!”

⁵ Ya ha"i'n an hi Zechariah ya himmapita' an

---

* **3:1** Unu *Jeshua*, ya hay pohdonan ibaga ya *hi Apo Dios di bumaliw*. Ya hay ipaddunganan ten ngadan hinan hapit di iGreece ya *Jesus*. † **3:1** Mid mapto' ya hi Jesu Kristun nipattig hinan gutud di Old Testament. ‡ **3:1** Hay pohdonan ibaga ya *mumpabahal*. § **3:2** Hay ipa"el Joshua ya nan tatagun Apo Dios an Hudyu, ya hay ipa"el nan apuy ya ad Babylon ti pinaligat nan iBabylon nan Hudyu, ya hay ipa"el nan namaliwan Joshua hinan apuy ya nan namaliwan nan Hudyud Babylon.

inali' di, “Iyammayu goh nan turban* hi ulun Joshua! At inatdah din awawaddan din Anghel Apo Dios an impilubung din baal nan ma"aphod an lubung, ya inyammana din turban hi ulun Joshua.”

⁶ Ya inhamad nan Anghel Apo Dios an inalin Joshua di, ⁷ “Umat hituy hinapit Apo Dios an inalinay, Gulat ta unudom nan Tugun'u ya atom an amin nan ipatamu' ay he"a at he"ay mangipapto' hinan Timplu' ya nan gettawna. Ya idat'u goh di haadmun mi'hapit ay Ha"in an umat hi pi'hapitan daten a'anghel ay Ha"in. ⁸ At donglom hi nahamad tun alyo', Joshua an Nabagtun Padi, ya ta"on un da'yun udum an i'ibbanan papadi ti da'yuy pangitigan hinan pangipa'alia' hinan oha goh an padin ma'alih Hapang[†] an baal'u. ⁹ Ya tigonyu ti ihina' nan ma"aphod an Batuh[‡] nan hinagang Joshua, ya henen Batu ya un oha an waday pituh matana. § Ya waday ihelhel'un itudo' ene, ya un ohay algaw di pangaana' hi bahol di tataguh tun babluy* ti Ha"in nan way nidugah di

---

* **3:5** Hay pohdonan ibaga ya nan melepot hi ulu an mangipattig hinan nabagtun haad di padi, ya waday nitudo' hinan turban an inalinay, “Me'gonan hi Apo Dios” (Ex. 28:36; 39:30). † **3:8** Hiyah ne ohan ngadan nan Alin Pento' Apo Dios an hi Jesu Kristu (Isa. 4:2; 11:1; Jer. 23:5; 33:15; Zech. 6:12). ‡ **3:9** Oha goh an ngadan nan Alin Pento' Apo Dios (Psa. 118:22-23; Isa. 8:13-15; 28:16; Dan. 2:35, 45; Mat. 21:42; Eph. 2:19-22; I Pet. 2:6-8). § **3:9** Hay itudun te ya inilan nan Alin Pento' Apo Dios an amin di logom ti an amin di ma'ma'at ya titiggona. * **3:9** Ta"on un mabalin an na'aliwan di bahol nan Hudyuh din hopap di ma'alih Maphod an Alemanah din natayan Jesus mu ma'aliwan di baholdan amin hinan pumbangngadanah pidwana.

abalinnan Dios. ¹⁰ Ya madatngan henen algaw ya an amin ayu ya ayaganyu nan heneggonyu ta middumdan mi'yam'amlong ay da'yuh nan alenggopanyu ya nan maphod an itaguanyu.”

4

Nan Miyaleman Paddungnay Nipa'enap hi Aat nan Ipattu'an di Hilaw ya nan Ayiw an Olibo

¹ Din anghel an gun ni'hapit ay ha"in ya immali an namangon ay ha"in an paddungnay unna' nonollo'. ² Ya inalinan ha"in di, “Ngadan di mattigmu?”

Ya tembal'un inali' di, “Hay tinnig'u ya nan namahmah an balitu' an ipattu'an di hilaw, ya wadaday malukung an duyun nipattu' an ittuwan di lanah punhilaw,* ya an amindan hinohha ya waday himpiptu an ipattu'an di kandila. ³ Ya daden pangipattu'an hi hilaw ya nibattan hinan duwan ayiw an olibo.”†

⁴ Ya hinanhana' hidin anghel an din ni'hapit ay ha"in an inali' di, “Hay pohdon nin hana an ipa'innila, Apu?”

⁵ Ya tembalnan inaliny, “Undan mi'id inilam hi aat hana?”

Ya tembal'un inali' di, “Mi'id inila', Apu.”

---

* **4:2** Hay ipa"el nan lanan punhilaw ya nan abalinnan nan Na'abuniyanan an Lennawa. † **4:3** Hay ipa"el nan ohan ayiw ya nan muntamuh gubelnud Judah an hi Zerubbabel an gobelnadol, ya hay ipa"el nan ibbanan ayiw ya nan muntamuh nan lelehyonda an hi Joshua an Nabagun Padi (verse 14). Ya hay alpuwan di abalinandan duwa ya nan Na'abuniyanan an Lennawa.

⁶ At inalinan ha"in di, “Umat hituy hinapit Apo Dios ay Zerubbabel an inaliny,‡ Hay umabakan ya bo'on hay bi'ah unu abalanan di taguy dumalat, mu dumalat hinan abalanan nan Lennawa', ⁷ at ta"on un nan nidugah an humewol an umat hi a'ongol di duntug ya ma'ubah ay he"a. Ya ha"adom goh nan Timplu'. Ya heden pangiyammam hinan angunuh an Batu ya it'u' nan tataguy, Wagahan ni' Apo Dios! Wagahan ni' Apo Dios!”

⁸ At himmapit goh hi Apo Dios ay ha"in an inaliny, ⁹ “Hi Zerubbabel di nangiyammah ni-pabunan di tu'ud ten Timplu,§ ya hiya goh di munlopah.* At hiyay panginnilaanyu mahkay an Ha"in an Dios an nidugah di abalananay nan-nag ay he"a. ¹⁰ Ya immannung an munlungdaya nan tatagu ti un itang di natamuan, mu ma'am'amlongdah unda tigon nan naga'dan an lukud an o'ognan Zerubbabel ti itudunay ituluyan nan a'ammaan nan Timplu.”

(Ya ma'innila ta'wa an henen pitun hilaw ya hay ipa'innilada ya nan matan Apo Dios an pan-nignan amin hinan ato'aton nan tataguh nan abablubabluy hitun luta.)

¹¹ Inali' goh hinan anghel di, “Hay pohdonan ipa'innila nan ayiw an olibo an wah nan appit hi agwan ya iggid di ipattu'an di hilaw?”

¹² Mu mid nambalna. At impidwa' an inaliy, “Hay pohdonan ipa'innila nan duwan hapang di

---

‡ **4:6** Hi Zerubbabel ya gobelnadol ad Judah (Hag. 1:1). § **4:9** Na'at hidin 537-536 B.C. (Ezra 3:8-11). * **4:9** Hay nalpahana ya na'at hidin 516 B.C. (Ezra 6:14-16).

ayiw an olibo an wah nan pangngel di balitu' an galipu an muntidtid hi lanan di olibo?"

¹³ Ya inalin nan anghel di, "Dan agguymu inilay aat date?"

Ya tembal'un inali' di, "Mi'id inila', Apu."

¹⁴ At inalina goh ay ha"iin di, "Dida hana din duwan pento' Apo Dios ta itamuanda Hiyah tun luta."

5

Nan Miyonom an Paddungnay Nipa'enap hi Aat nan Nitayap an Nali'up an Papel

¹ Ha"iin an hi Zechariah ya wada goh di paddungnay enenap'u ti tinnig'u han nali'up an puntud'an an gun muntadyapan. ² Ya inalin goh nan anghel ay ha"iin di, "Ngadan di tinnigmu?"

Ya tembal'un inali' di, "Tinnig'u han muntadyapan an nali'up an puntud'an an tulumpuluy umpiy inadu"oyna, ya himpulu ta lemay umpih inabellogna."

³ Ya inalinan ha"iin di, "Hay nitudo' enen nali'up an puntud'an ya idut hi an amin hinan tataguh nan abablubabluy hitun luta. Ti hay nitudo' ya inalinay, An amin nan mumpangakaw ya mapatoy ta mapogpog hinan babluy, ya hay nitudo' hinan pangngelna ya inalinay, An amin nan mumpunlayah ya mapatoy goh ta mapogpog. ⁴ Ti inalin nan nidugah di abalinanan Dios di, Payo' nan idut hinan a'abung nan mumpangakaw ya nan mangihapatah layah hinan ngadan'u, ya munnonong nan idut hinan a'abungda an hay niyamma ya nan tabla ya batu ta mun'apa"i."

Nan Miyapitun Paddungnay Nipa'enap hi Aat nan Babain Nittuh nan Bahkit

⁵ Ya neheggon goh din anghel an din gun ni'hapit ay ha"in ya inalinan ha"in di, "Itangad-mud daya ta tigom han bumuhu'."

⁶ Ya inali' di, "Hay umatan ne?"

Ya tembalnan inalinay, "Hene ya dram an punlukud hi bahol ta mipattig an tun luta ya napnuh bahol di tatagu."

⁷ Ya unat goh nalo'wab din madamot an alub din dram ya wah di han babain inu'umbun hi bunolna. ⁸ Ya inalin nan anghel di, "Hay nipaddungan ten babai ya nan nidugah an nappuhin aat di tatagu." At inyalubna din dram.

⁹ Ya intangad'u goh, ya tinnig'u han duwan binabai* an umatdah nan ongol ahan an hamuti an adudu"oy di paya'da an gunda muntaytadyapan an umalih nan wada', ya inla"uyda din dram ya intayapda. ¹⁰ Ya hinanhana' hinar anghel an inali' di, "Hay pangiyayandan den dram?"

¹¹ Ya tembalnan inalinay, "Iyuydad Babylon ta hidiy pangiyammandah nan abung hi pangihinana. Ya wa ay ta nalpah ya inhinada mahkay hidi."†

---

* **5:9** Mid mapto' ya duwan a'anghel Apo Dios. Hiyah te ya anggay hinar Bibliay mangituduh aat nan babain anghel.

† **5:11** Penhod Apo Dios hi un maleneh nan babluy ad Judah, at impa"elna ta an amin nan anappuhina ya mitolman ta mihinad Babylon hi awadan nan do'ol an na"appuhin bulul. Ya hi Apostoles John ya impa"elna goh ta ad Babylon di awadan nan na"appuhin Punligatan di Tatagu (Rev. 17:1-18:24).

6

Nan Miyawalun Paddungnay Nipa'enap an Opat an Punluganan di Mi'gubat

¹ Wada goh di nipattig ay ha"in an hi Zechariah an opat an kalesan punluganan di mi'gubat an ginuyud di hindudwa an kabayu an na'uydan malpuh nan numbattanan nan duwan gambang an duntug.* ² Ya ginuyud nan mumbolah an kabayu nan nahhun an kalesa, ya din miyadwa ya ginuyud nan ahi'ang'angitit an kabayu, ³ ya din miyatlu ya ginuyud nan mumpumpaha' an kabayu, ya din miyapat ya ginuyud din nun'alabangan an kabayu. Ya mun'abi'ahdan amin. ⁴ Ya hinanhana' goh hidin anghel di ngadan di ibalinan dane.

⁵ Ya tembalnan inalinay, “Dida hanay opat an lennawad abuniyan an timmata'dog hinan hinagang Apo Dios an Ap'apun an amin nan abablubabluy hitun luta. ⁶ Ya nan kalesan ginuyud nan ahi'ang'angitit an kabayu ya hiyay mangipluy hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw,† ya nan ginuyud nan mumpumpaha' an kabayu ya hiyay mangipluy hi appit hi a'unugan di algaw, ya nan ginuyud nan nun'alabangan an kabayu ya diday mangipluy hi

---

* **6:1** Hay ipa"el ten duwan duntug ya nan Duntug an Moriah an nihinan nan Timplun Apo Dios ya nan Duntug an Olibo. † **6:6** Ta'on un hay appit hi buhu'an di algaw nan babluy ad Babylon mu hay appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw di nange'wan nan iBabylon an nangabak hinan Hudyu. Umat goh hi nange'wan nan iAssyria ya nan iMedia-Persia an buhulda.

appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw.”‡

⁷ Ya unat goh limmahun danen mun'abi'ah an kabayu ya umi'ikaydan umuy an munwanwan hitun luta. At inalin nan anghel ay diday, “Umuyyu wanwanon nan luta ta tigonyuy ngadan di ato'aton nan numpunhituh di.”

⁸ Ya hidin nakakda ya mun'ali nan anghel ay ha"an inalinay, “Tigom hadin immuy hinan babluy hi appit hi iggid an impadinongda nan bungot Apo Dios.”

Hay Aat nan Midat ay Joshua an Uklup di Ali

⁹ Ya himmapit goh hi Apo Dios ay ha"an inalinay, ¹⁰ “Amungom nan silver ya balitu' an inyalin nan nalpud Babylon an da Heldai, ya hi Tobijah, ya hi Jedaiah an idat nan holag Israel an din niyuy ad Babylon ta inayunmun iyuy hi abung da Josiah an hina' Zephaniah ¹¹ ta iyammam hi koronan di ali, § ya impiyuklupmuh nan Nabagtun Padin hi Joshua an hina' Jehozadak. ¹² Ya ulgudom ay hiya an alyom di, Umat hituy hinapit Apo Dios an inalinay, Nan tagun ma'alih Hapang ya paddungnay manaphapang an Hiyay mangipiyammah nan Timplu'. ¹³ Ti immannung an hiya ya anggay di mangitalemaan hinan Timplun Apo Dios, ya hiyay idatan di haad di alih mumpapto'. At wada mahkay di padih nan pumpapto'ana an waday

---

‡ **6:6** Nan i'Egypt di buhul nan Huduyuh nan appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw. § **6:11** Nob'on di turban an niyuklup hi uluna (Zech. 3:5).

pun'u'unnudandan duwa.* ¹⁴ Ya nan korona ya mihinah nan Timplu ta way panginomnoman ay da Heldai, ya hi Tobijah, ya hi Jedaiah, ya hi Hen† an hina' Zephaniah.

¹⁵ Ya waday umalin malpuh nan adadagwin babluy an mangiyammah nan Timplun Apo Dios. Ya ma'at an amin hanah unyu ihamad an unudon nan mandal Apo Dios an Diosyu, at hiya mahkay panginnilaanyu an hi Apo Dios an nidugah di abalinanay nannag ay ha"in an propetan hi Zechariah.”

7

Hay Aat di Punlangduan

¹ Hidin miyapat an algaw hinan miyahiyam an bulan an ma'alih Kisleb* an miyapat hi tawon hi nun'alian Darius ya himmapit goh hi Apo Dios ay ha"in. ² Ya manu ay himmapit hi Apo Dios ya ta tabolona nan hennag nan iBethel an da Sharezer, ya hi Regem-Melech, ya nan baalda ta umuydah nan Timplun Apo Dios an mumpahmo', ³ ya ta wada goh di hanhanandah nan papadi ya nan numbino'ob'on an propetan alyonday, “Unmi dan inaynayun an munlungdaya ya munlangduh un

---

* **6:13** Agguy na'awatan nan Hudyu an duway haad nan Alin Pento' Apo Dios an umali ti Hiya ya ali (II Sam. 7:16) ya padi (Psa. 110:4), at ninomnomda an duwadan Alin Pento' Apo Dios nin. Mu bo'on ti na'ohha. At hay ipa"el Joshua ya hi Jesus-an-Ali-an-Padi.

† **6:14** Mid mapto' ya ohan ngadan Josiah (verse 10). * **7:1** Unu December 7, 518 B.C. At hi'itangan duway tawon di naluh hidin nangenapan Zechariah hinan walun nipa'enap ay hiya.

madatngan nan miyaleman bulan[†] hi atawotawon hi panginomnomanmih napa"ian nan Timplu an umat hidin gunmi inat hi atawotawon?"

⁴ At hiyanan inalin nan nidugah di abalinanan Dios ay ha"iⁿ di, ⁵ "Ibagam an amin hinan tataguh nan abablubabluy ya hinan papadi di, Manu ti gun ayu nunlungdaya ya nunlangduh din gun miyalema ya miyapitu[‡] an bulan[§] hi atawotawon hidin naluh an napitun tawon.* Mu undan immannung an Ha"iⁿ di dumalat hi nangatanyu?

⁶ Ya hinan gunyu goh anganan ya uminuman ya undan bo'on hay odolyuy impa'amlongyu?

⁷ Ya undan aggyu'u tuwali ina'alli hatuh din nun'ahhun an propeta' hidin gutud di immadanganan ya ado'lan di tatagud Jerusalem, ya nan udum an babluy ad Judah, ya ad Negev, ya nan babluy hinan aluhadhad di duntug ad Judah?"

⁸ Ya innayun Apo Dios an ni'hapit ay ha"iⁿ an inalinay, ⁹ "Mahapul an nahamad di atonyun munhumalya, ya ipattigyuy ama'ahhimo'yu ya nan ama'ma'ullayyun hinohha. ¹⁰ Ya adiyu abohlan nan umu'utun, ya nan nguhu, ya nan bunag an ni'babluy ay da'yu, unu nan nun'awotwot, ya adi ayu munnomnom hi apa"ian di i'ibbayu. ¹¹ Ya ta"on hi un umat hinay inali'ali' hidin o'ommodyuh din penghana

---

[†] **7:3** Unu Ab (July-August). [‡] **7:5** Unu Ethanun unu Tishri (September-October). [§] **7:5** Bahaom nan footnote di Zech. 8:19 ta innilaom di na'at eden duwan bulan. ^{*} **7:5** Hiyah ne ma'alih round number ti hay immannung an tawon an naluh an nipalpuh din napa"ian nan Timplun Apo Dios ad Jerusalem hidin 586 B.C. ta engganan den gutud an 518 B.C. ya 68 an tawon ya anggay.

mu nginohoyda. ¹² Ya paddungnay unda impa'odhol di puhuda an umat hinan moheng an batu ta adida ahan donglon nan mitudtudun impehnag nan Lennawa' hidin numbino'ob'on an nun'ahhun an propeta. At hiyanan nidugah di bimmungta' ay dida. ¹³ At dumalat nan agguyda nangunudan hinan inali' at Ha'in an Dios ya adi' goh donglon di luwaluda. ¹⁴ Ya umata' goh hinan mabi'ah an puo' an nun'iwa'at'u didah nan adadagwin babluy an agguyda inila, at umatdah nan mangili. Ya din tinaynandan babluyda ya natawan, at mi'id ah umuy munle'le'od unu mundaldalan ti numbalin hi mapulun.”

8

Hay Intulag Apo Dios an Wagahanad Jerusalem

¹ Ya himmapit goh hi Apo Dios an nidugah di abalinanan ha'in an hi Zechariah ² an inaliny, “Halimuna' ahan ad Jerusalem ti nidugah di pamhod'uh nan tataguh di, at hiyanan nidugah di bohoh'uh nan buhulda. ³ At mumbangngada' ad Jerusalem an babluy'u ta hidiy punhituwa'. Ya maluman nan ngadan ten babluy ta hiyay ma'alih Babluy an Awadan nan Amakulug, ya maluman goh nan ngadan di duntug an awadan di Timplu' ta mangadnan hi Me'gonan an Duntug.”

⁴ Ya inalina goh di, “Henen gutud ya dumo'ol di mumpangabun an nun'a'in'inna ya nan nun'ala'ay hinan kalata an mumpunhul'ud ti dumalat di anala'ayan ya ana'in'innaanda. ⁵ Ya do'olday ung'ungungnga an umanin'innanguh nan kalatah di.”

6 Ya inalin goh Apo Dios di, “Mid mapto' ya hay nomnomon nan na'angang an tatagu ya nali-gat an mipa'annung hanan amin. Mu undan way adi' abalanan an aton? 7 Ti ibaliw'u nan tatagu' an nipiyuy hinan udumnan babluy hi appit hi buhu'an di algaw ya hinan appit hi a'unugan di algaw 8 ta ibangngad'u didah nan tonon' an babluyda tuwali. At diday tatagu', ya Ha"iin di Diosda, ya nahamad di pangipapto'a' an adi mipangngel. 9 At hiyanan pabi'ahonyuy punnomnomanyu an da'yun nangngol hidin hinapit'uh din propetah penghana* an wagwagdah din niyammaan di nipabunan di tu'ud nan Tim-plu'. 10 Ya henen gutud ya mi'id di way olognan mumpabo'lah puntamuonah tagu unu animal, ya atata'ot di lumane'le'od unu mungkumildu an dumalat nan buhul ti numbalino' an mumbubuhul an amin nan tatagu.† 11 Mu ad ugwan ya Ha"iin an Dios ya itulag'u an adi' aton di umat hina ay daten na'angang an tatagu. 12 Ta maleng-gopdan munhabal, ya pabungao' an amin nan itanomdan greyp ya nan udum an itanomda. Ya adida makudangan hi danum ti gun'u ipa'udan, ya idat'un amin hana ta hiyay paddungnay banoh nan na'angang an tatagu'. 13 At umat hina an din hopapna ya na'idutan ayun iJudah ya iIsrael hinan tataguh nan abablubabluy. Mu ad ugwan ya baliwa' da'yu ta da'yuy dumalat hi awagahan nan udum. At hiyanan adi ayu tuma'ot ta un ayuat tumulid!”

14 Ya inalin goh Apo Dios di, “Hidin nangi-

---

* 8:9 Da Haggai ay Zechariah. † 8:10 Hay ohan na'atana ya nitudo' hinan Ezra 4:1-5.

pabungtan din a'apuyuh penghanan Ha"in ya ninomnom'un moltaon dida, at nipa'annung. ¹⁵ Mu ad ugwan ya waday ninomnom'uh maphod hi ato' hinan iJudah. At hiyanan adi ayu tuma'ot! ¹⁶ Mu hay pohdo' hi atonyu ya nan makulug di hapitonyuh i'ibbayu, ya ihamadyu ta ma'andong di pamanuhyuh nan way mundiklammuan, ¹⁷ ya adi ayu munnomnom hi nappuhih pama"iyuh nan i'ibbayu, ya adiyu ihapatay layah ti adi' ahan pohdon di umat hina." Hiyah ne hinapit Apo Dios.

¹⁸ Ya inalin goh Apo Dios an nidugah di abalinanan ha"in di, ¹⁹ "Da'yun iJudah ya pumbalinonyu nan punlangduanyuh hi pundayawanyun Ha"in hinan miyapat,‡ ya miyalema,§ ya miyapitu,* ya hinan miyapulun bulan† hi pun'am'amlonganyu. Mu tigonyu ta mi'id di dumalat hi pumpapattayanyu ta minaynayun an maphod di punhina"agianyu."

‡ **8:19** Hay nunnomnomandah nunlangduandah nan miyapat an bulan an Tammuz (unu June-July) ya nan nama"ian di tindalun nan Alin hi Nebuchadnezzar hinan nidugah an allup ad Jerusalem (II Ki. 25:3-4; Jer. 39:2; 52:6-7).

§ **8:19** Hay nunnomnomandah nunlangduandah nan miyaleman bulan an Ab (unu July-August) ya nan nama"ian ya nanghoban di tindalun nan Alin hi Nebuchadnezzar hinan Timplun Apo Dios ad Jerusalem ya nan udumnan aptan ahan an a'abung hidi (II Ki. 25:8-10; Jer. 52:12-13).

* **8:19** Hay nunnomnomandah nunlangduandah nan miyapitun bulan an Ethanim/Tishri (unu September-October) ya nan algaw hidin nangipapatayandan Gedaliah an gobelnadol ad Jerusalem (II Ki. 25:22-25; Jer. 41:1-3).

† **8:19** Hay nunnomnomandah nunlangduandah nan miyapulun bulan an Tebeth (unu December-January) ya nan te"an din nangabakan di tindalun nan Alin hi Nebuchadnezzar an ni'gubat hinan siudad ad Jerusalem (II Ki. 25:1; Jer. 39:1; 52:4; Ezek. 24:1-2).

²⁰ Ya inalin goh Apo Dios di, “Udum di al-gaw at do'ol di tatagun malpuh nan udumnan abablubabluy an umalih tud Jerusalem. ²¹ Ti nan tataguh nan hinohhan babluy ya mumbabaggaandan alyonday, Umuy tu'ud Jerusalem an mundayaw ya munluwalun Apo Dios an nidugah di abalinana ta wagahan ditu'u, at umali ayu ta umuy tu'u! ²² At do'ol di Hentil an nalpuh nan abablubabluy an ta'on un nan tataguh nan ma'al'alín babluy ya umalidad Jerusalem ta mundayawdan Ha'in an nidugah di abalinanan Dios ta wagaha' dida. ²³ Ya way oha ay da'yun Hudyu ya wadaday himpulun‡ umalin numbino'ob'on di nalpuwanda ya hapitda ta alyonday, Anaad mah ta adi ami mi'hitu an amin ay da'yu ti dengngolmin pa'abbadangan da'yun Apo Dios. Ha'in nan nidugah di abalinan Dios di nangalin te.”

9

Hay Amoltaan nan Buhul di Holag Israel

(Damascus: Isa. 17:1-3; Jer. 49:23-27; Am. 1:3-5; Tyre ya Sidon: Isa. 23:1-18; Ezek. 26:1—28:26; Joel 3:4-8; Am. 1:9-10; Philistia: Isa. 14:28-32; Jer. 47:1-7; Ezek. 25:15-17; Joel 3:4-8; Zeph. 2:4-7)

¹ Ya inalin goh Apo Dios an titiggonan amin di hinohha an inyal'allanan ditu'un holag Israel,

---

‡ **8:23** Heten himpulun uyap ya adi makulug ti mi'id di napto' hi un atna.

ya impa'innilanay amoltaan nan tataguh
nan siudad ad Hadrak* ya ad Damas-
cus.†

² Ya ta"on goh nan iHamath‡ an wah nan pingit
din duwan siudad,

ya mi'molta goh nan iTyre ya nan iSidon§
an ta"on unda nun'ala'eng.

³ Ya ta"on hidid Tyre* ya nun'ihamad nan
ata'ta'nang an allupda,

ya do'ol goh hidiy silver an umat hinan
hupu',

ya do'ol goh di balitu'da an gumalut hinan
kalata.

⁴ Mu umahon Apo Dios an amin nan inadang-
yanda ti pun'itapalnah nan baybay,

ya nunggohobnah nan babluyda.†

⁵ At nan tatagud Ashkelon, ya ad Gaza, ya ad
Ekron ya wumogwogdah ta'otdan mannig

---

* **9:1** Ohan babluy an nipingit hinan Wangwang an Orontes an
wah nan nasyon ad Syria. Hay ngadanad ugwan ya Hatarikka.

† **9:1** Kapituliyud Syria (unu ad Aram). ‡ **9:2** Ohan babluy
an nipingit hinan Wangwang an Orontes an wah nan nasyon ad
Syria. Hay ngadanad ugwan ya Hamath. Ya ma'innila an hiyay
niyappit ahan hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di
algaw an igad di babluy ad Israel an indat Apo Dios ay dida (Num.

34:8). § **9:2** Nan duwan babluy an ad Tyre ya ad Sidon ya
nipingit hinan Mediterranean an Baybay, ya hakup ad Phoenicia
hidin penghana, mu hakup ad Lebanon ad ugwan. * **9:3** Hay

pohdonan ibaga ya *nan ata'nang an allup*. † **9:4** Na'at hidin
332 B.C. hidin nama"ian nan tindalun nan Alin hi Alexander an
Nidugah enen siudad.

hi a'atan hana‡
ti mi'id mahkay namnamada.

Ya awniat mipapatoy mahkay nan alidad
Gaza,
ya ad Ashkelon ay ya la'tot ya mi'id di
mumbabluy hidi.

6 Ya hakupon nan bunag nan babluy ad Ashdod
an diday mumpunhituh di,
at hiyah ne pamogpog Apo Dios hinan
pumpahiyaan nan iPhilistia.§

7 Ti alyon Apo Dios di,
“Nan ma'angang an iPhilistia an umat
hinan i'Ekron ya mibilangda mahkay
hi tatagu' an umatdah nan holag Judah,
ya adida mahkay ihda nan dotag an aggyuy
na'aan di dalana,
ya adida onon nan ma'an an mapaniaw.
At abuluto' nongkay dida an tatagu' an umat-
dah nan iJebus.*

8 Mu ihamad'un iyadug tun babluy'u ta adi hog-
pon nan mangubat,†
at mi'id mahkay di mangipaholholtap hi-
nan tatagu' ti iyadug'u nongkay dida,

---

‡ 9:5 Immannung an timma'ot ahan nan abablubabluy ad Philis-
tia hinan gimmubatan nan Alin hi Alexander an Nidugah ya
nan tindalunad Tyre ti hay ninomnomda ya diday mehnod hi
gubatonda. § 9:6 Gapu ta do'olda an iPhilistia ad Canaan at
palpaliwan ya mangadnan nan babluy ad Israel hi *Palestine* an
miyunnudan hinan ngadanda. * 9:7 Nan iJebus di nahhun
an nunhituh Jerusalem, mu inabak da David dida, at la'tot ya
paddungnay numbalindah Hudyu. † 9:8 Nan tindalun nan Alin
hi Alexander an Nidugah ya aggyuda pina"i nan Timplun Apo Dios
ad Jerusalem ya ta"on goh nan siudad an awadana.

ya ini"ila' di ma'ma'at.”

Hay Umalian nan Mapto' an Alin Pento' Apo Dios hi ad Zion

⁹ At inalin goh Apo Dios ay ha" in an hi Zechariah di,

“At an amin ayun iJerusalem ya it'u'yuy umamlonganyu ti na'uy nan Aliyu!

Hiya ya makulug,

ya abalinanan bumaliw,

ya ma'ma'ullay,

ya mumpa'ampa ti nuntakay hinan uyaw an dongki.”‡

Hay Pangibangngadan Apo Dios hinan Tatagunah nan Numbabluyanda

¹⁰ Ya inalin goh Apo Dios ay ha" in di,

“Pogpogo' ad Israel ya ad Jerusalem nan ma'usal hi gubat an umat hi kalesa ya kabayu.

Ya pa"io' goh nan papanada.

At henen ali ya mun'ap'apuh abablubabluy an mete"ah nan pingit nan baybay ta engganah nan pogpog tun luta.

Hiya ya wadaona nongkay di lenggop hi abablubabluy hitun luta.

¹¹ Ya ipabangngad'u nan i'ibbayun tatagun nipiyuy hinan udum an babluy an ayda balud

an dumalat nan ni'tulaga' ay da'yun tatagu'

ya nan dalan nan animal an gunyu ene'nong.

‡ 9:9 Mat. 21:5; Jn. 12:15.

- 12 Ya da'yun paddungnay balud hinan udum an
 babluy an gun manahalimid ay Ha"in an
 Dios
 ya mumpumbangngad ayu mahkay hi-
 nan babluyyu,
 ya mumpidway ado'ol di pungwagah'un
 da'yu
 an umat hinan ado'ol di tatagu an du-
 malat nan nunholholtapanyu.
- 13 At da'yun linala'id Judah ya ad Israel di pad-
 dungnay pana' ya spada' an pangubat'ud
 Greece.”§
- 14 Ya ha"in an hi Zechariah ya inali' di,
 “Hi Apo Dios ya ay bunut an mumpattig
 hinan bagtun di tataguna,
 ya umelat di panana an umat hinan ilat.
 Hiya an na'abbagbagtun Dios ya ipipa-
 gangohna nan talampetna,
 ya wa ay ta gumubat ya umat hinan mabi'ah
 an alipugpug an malpuh appit di buhu'an
 di algaw.
- 15 Ya ibaliw ditu'un tatagun Apo Dios an nidugah
 di abalinana ta abakon tu'u nan buhul tu'u
 an nan paldi'it di pumpamatoy tu'un di-
 dan amin.
 At dumalat di pangabakan tu'u ya it'u' tu'u
 mahkay di pun'am'amlongan tu'u.
 Ya munggotad tu'u ta ma"abhug tu'u

---

§ 9:13 Itudun nan history an impapto' nan Hudyun pamilyan Maccabees an ni'gubat hinan Seleucids ad Syria an nipallog hinan Alin hi Alexander an Nidugah ad Greece hidin natayana.

ta umat tu'uh nan ma"apnu an duyun ma'usal
hinan pun'onngan hi moghob.

16 At henen gutud ya ibaliw ditu'u nongkay ay Apo
Dios an tataguna

an umat hinan mumpahtul an ipapto'nay
kalniluna ta mi'id di ma'at ay didah
nappuhi.

At mumbalin tu'un nabalul ay Hiya
an paddungnay munletaa' an balitu' an
mihinah nan koronan di ali ti ma'al'ali
tu'u.

17 At nidugah di pumhodan tu'u
an namamah nan ungunga ti do'ol di
ma'an ya ma'inum."

10

Hay Panalimunan Apo Dios hinan Tataguna

1 Ha"in an hi Zechariah ya inali' di,

"Hinan puntamman tu'u ya mahapul
tu'uy udan.

At hiyanan ibaga tu'un Apo Dios ta pa'alionay
udan
ti Hiyay nunlumuh bunut an alpuwan di
udan.

Ti pumhod ay di itanom tu'u ya pumhod tu'un
amin.*

2 At adiyu edenol hinan bulul ya nan mangibaag
hi aat di en'enap
ti layah an amin nan ibagadan mi'id
ipatakana,

---

* **10:1** Hay kinulug nan do'ol an tatagu ya hi Ba'al an bulul di
iCanaan di mangipa'alih udan ta tumagu nan inhabalda, mu bo'on
ti hi Apo Dios.

ya nan pangal'alu'da ya mid hulbina.
 At hiyanan mid potu' di ayanyu an umat
 ayuh nan na'utaw an kalnilun maligli-
 gatan
 ti mi'id di manalimun ay da'yu.”

- ³ Ya inalin Apo Dios di,
 “Nidugah ahan di bungot'uh nan
 paddungnay mangipahtul ay da'yun
 tatagu',
 at moltao' didan amin ti da'yun tatagud Judah
 ya bagi',
 ya halimuna' da'yu,
 at da'yuy mumbalin hi umat hinan
 mun'abi'ah an kabayun mi'gubat.
- ⁴ Ya hay alpuwan nan paddungnay Batu[†] an
 miyammah nan dugun di abung ya hinad
 Judah,
 ya hina goh di alpuwan nan paddungnay
 Pado' di tuldan abung,[‡]
 ya alpuwan goh nan Panan mangipa'wah
 hinan ayiw an mipana,[§]
 ya hina goh di alpuwan nan mun'ap'apu
 an numbino'ob'on di ipapto'da.
- ⁵ Ya awniat da'yuy mangab'abak

[†] **10:4** Hay ipa"elna ya nan Alin Pento' Apo Dios an hi Jesu Kristu (Psa. 118:22; Mat. 21:42; Mk. 12:10; Lk. 20:17; Ac. 4:11; I Pet. 2:4, 7). [‡] **10:4** Hay ipa"el nan tuldan abung ya nan nasyon ad Israel, ya hay a'usalan nan pado'na ya ta way mandol ta adi matu"in. Hiyah ne goh di tamun nan Alin Pento' Apo Dios. [§] **10:4** Hay ituduna ya nan Alin Pento' Apo Dios an manalimun ay dida ti gubatonay buhulda.

an umat ayuh nan nun'atulid an tindalun
 pun'amehyu nan buhulyu
 an ta"on nan mumpungkabayu ti wagwadaa'
 ay da'yu.

- 6 Idat'uy bi'ahyun tatagud Judah ya ad Israel,*
 ya ibaliw'u goh da'yu ti hom'o' da'yu ta
 pa'anamoto' da'yuh nan babluyyu
 ti nidugah di pammo'a' ay da'yu.
 At paddungnay agguy'u ingnganuy
 da'yuh din hopapna
 ti Ha"in an Apu an Diosyu ya donglo' mahkay
 di luwaluyu.
- 7 At da'yun holag Israel ya nun'atulid ayu an umat
 ayuh nan titindalu,
 ya umamlong ayu an umat ayuh nan
 imminum hi bayah.
 Ya wa ay ta tigon nan imbabaluyyuy umam-
 longanyun o'ommodda
 at nidugah di umamlongandah nan
 inat'un Diosyu.
- 8 Ya amungo' nongkay da'yun tatagu',
 ya ibaliw'u da'yu ta dumo'ol ayu an umat
 hidin ado'olyuh din hopapna.
- 9 Ti ta"on hi un'u nun'iwa'at da'yuh nan
 numbino'ob'on an abablubabluy
 mu nonomnomona'† damdama ay da'yu

---

* **10:6** Munlammung nan Hudyud Judah ya nan Hudyud Israel an ta"on unda nilahhin hidin numpapto'an din Alin hi Rehoboam hidin 930 B.C. ta duwadan pumpapto'an. † **10:9** Hay pohdon nan ngadan Zechariah an ibaga ya *hi Apo Dios ya nonomnomona*. At mattig an inusal Apo Dios nan ngadan Zechariah ta mapolhat di panudtuduna.

- an ta'on hi un ayu wah nan adagwin
babluy.
- At baliwa' da'yu nongkay ya nan imba-
baluyyu ta mumpumbanggad ayuh nan
babluyyu.
- ¹⁰ At ekak'u da'yud Egypt ya ad Assyria ta iyana-
mut'u nongkay da'yu,
ya ipado'ol'u da'yu ta umuy di udum an
mi'hitud Gilead ya ad Lebanon.
- ¹¹ Ya melwang ayuh nan nidugah an punligatan
an paddungnay baybay an bad'angonyu
ti padinngo' nan dalluyun,
ya tud'o' nan Wangwang an Nile an ta'on un
ma'alluhung.
Ya pogpogo' di pumpapto'an di i'Assyria
ya nan i'Egypt ay da'yun tatagu' ta
adida mahkay mumpahpahiya.
- ¹² Ya Ha'in an Dios di dumalat hi bumi'ahanyun
tatagu',
at un'unnud ayu mahkay ay Ha'in,
at nan immandal'uy atonyu."

11

Hay Na'abakan nan Mangipaligligat hi Ibbadan Tagu

- ¹ Inalin goh Apo Dios di,
"Da'yun iLebanon ya adiyu hawanan nan
buhhu'an di inalahanyu
ta umali nan apuy an mumpanghob hinan
a'ayiwyu an cedar!
- ² Ya kumila ayun bolbol ti nun'atu'in mahkay nan
mun'aphod an ayiw an cedar!

Ya ta'on goh da'yun a'ayiw an oak ad
 Bashan ya kumila ayu
 ti nan tatagu ya punlongohda nan a'ayiw
 hinan inalahan!

³ Ya nidugah di lumugwaan nan mumpumpahtul
 ti mi'id mahkay pumpahtulanda,
 ya ta'on goh nan layon ti nun'apa"i nan
 a'ayiw hinan pingit di Wangwang an
 Jordan an punhituwanda!"*

Nan Duwan Kalahin di Mumpahtul

⁴ Ya inalin goh Apo Dios an Dios'u di, "Ipapto'mu
 nan tatagu' an umat'ah nan mumpahtul hinan
 kalnilun nadedennan an mapalti. ⁵ Ti ini ya
 nan luma'u ay dida ya paltionda dida, mu adida
 mamolta. Ya inalin goh nan nangila'un di-
 day, Madayaw hi Apo Dios ti immadangyan
 tu'u mahkay! At danen mumpahtul ay dida
 ya mi'id ahan di homo'dan dida! ⁶ At hiyanan
 idinong'un mammo' hinan tatagun numpunhitun
 nen babluy, at pun'ipapatoy'u didah nan heneg-

---

* **11:3** Hay itudun ten verses 1-3 ya mapa"i nan tulun babluy an ad Lebanon, ya ad Bashan, ya nan babluy an wah nan pingit di Wangwang an Jordan ti du'gon nan Hudyu nan Alin Pento' Apo Dios an umuy ay dida (verses 4-14). Ya immannung an na'at ti pina"in nan iRome hanan lugal hidin nama"iandah nan siudad ad Jerusalem hidin 70 A.D. ya nan nundengwan babluydad Masada hidin 73 A.D.

gonda ya hinan mumpumpapto' ay dida.† Ya nidugah an mipaligligatda, mu adi' damdama baliwan dida. Ha"in an Dios di nanapit ete.”

7 At inunud'un hi Zechariah nan intudun Apo Dios ay ha"in ta impahtul'uy kalnilun nidadaan an mapalti.‡ Ya innal'u han duwan hul'ud, ya nginadna' nan oha ta hi Mahmo', ya nan oha ya nginadna' ta hi Pun'u'unnudan. 8 Ya un himbulan di naluh ya impa'aan'u din udum an tulun mumpahtul an namohol ay ha"in.§

Mu nan kalnilu' ya palpaliwan ya binohola' ay dida, ya nidugah goh an impahigaa'. 9 At inali' ay diday, “Bo'on mahkay ha"in di mumpahtul ay da'yu! At wada ay di magadyuh an matoy ya hene ta awahyu, ya hanan ma'angang ya awahyun mangihdah nan odol di ibbayun tagu!”*

10 At innal'u din hul'ud an nipa"elan di ulay'u

---

† **11:6** Nan Gobelnadol an hi Pontius Pilate (26-36 A.D.) di oha ay dida, ya umat goh hinan a'alid Rome eden timpu an da Caesar Augustus (44 B.C.-14 A.D.; Lk. 2:1), ya hi Caesar Tiberius (14-37 A.D.; Lk. 3:1), ya hi Caesar Caligula (37-41 A.D.), ya hi Caesar Claudius (41-54 A.D.; Ac. 11:28; 18:2), ya hi Caesar Nero (54-68 A.D.; Phil. 4:22), ya hi Caesar Galba (68-69 A.D.), ya hi Caesar Otho (69 A.D.), ya hi Caesar Vitellius (69 A.D.), ya hi Caesar Vespasian (69-79 A.D.), ya hi Caesar Titus (79-81 A.D.), ya hi Caesar Domitian (81-96 A.D.). ‡ **11:7** Hay ipa"el Zechariah ya nan Alin Pento' Apo Dios

an hi Jesu Kristu. § **11:8** Mid mapto' ya itudunay aat nan tulun kalahin di tagu an nan propeta, ya padi, ya nan huwis (unu nan mumpapto' hi gubilnu). * **11:9** Immannung an na'at hene ti

intudun Flavius Josephus (37-100 A.D.) an ohan Hudyun nuntudo' hidin na'at hidin penghana an hidin nunli'uban nan iRome hinan siudad ad Jerusalem hidin 70 A.D. ya inihdan nan Hudyuuy lamoh di ibbadan tagu ti napuh di ononda.

an din nangadnan hi Mahmo', ya inipung'u ta ipattig'un pinogpog Apo Dios nan ni'tulaganaan da'min holag Israel.† 11 At henen algaw di napogpogan nan intulag'un dida, at din ay nun'aligatan an kalnilun nanannig ay ha"iin ya inninnilada mahkay an nan ato'ato' ya hiyah ne penhod Apo Dios an mipa'innilan dida.

12 Ya inali' ay diday, “Gulat ta pohdonyu ya idatyuy bino'la'. Mu adiyu ay ya ta'ongkay.” At indatday bino'la' an tulumpuluy palatan silver.‡

13 At inalin Apo Dios ay ha"iin di, “Ipa'wahmu hanah nan munduwin§ ti na'ampaa' ahan anun tagu!” At inah'upa' han munduwin an wah nan gettaw di Timplun Apo Dios, ya impa'wah'un hiya din silver.*

14 Ya inipung'u goh din miyadwan hul'ud an din nangadnan hi Pun'u'unnudan. Ta mipa'innila an mi'id mahkay di pun'u'unnudan nan ijudah ya

---

† **11:10** Hay ituduna ya mabalin an umalid Israel nan iRome ta pa"ionday babluysa ti mid aton Apo Dios an manalimun hinan Hudyu ta mabaliwanda. ‡ **11:12** Hiyah ne balul di himbut an naha'gudan hi baka (Ex. 21:32), at un itang ahan an pihhu. Hay ipaddunganan ditu'ud ugwan ya gulat ta bumo'lay ohan nala'eng an karpenteroh ohan algaw ay ditu'u mu un leman pihhuy idat tu'un hiyah bino'lana at munha'it di punnomnomana. At hay ituduna ya penpenhod nan ay kalniluy apogpogan nan niyatandan Zechariah an umat hinan pamhodan nan a'ap'apun di Hudyuh apogpogan nan niyatandan Jesus an nan Alin Pento' Apo Dios. § **11:13** Manu ay hay munduwin nin di nangipa'wahana ti nan balul di palatan impa'wahna ya umat hinan balul di do'ol an duwinona an ag'agadan mapa"i. * **11:13** Mat. 27:10.

nan i'Israel.†

¹⁵ Ya inalin goh Apo Dios ay ha'in di, "He" a goh di mumpahtul, mu ad ugwan ya umat'ah nan nakudang di nomnomna an mumpahtul.

¹⁶ Ti ad ugwan ya pot'o' di ohan mangipahtul‡ hinan kalnilu eten babluy an manginganuy hinan kalnilu an magadyuh an matoy, unu adi manganap hinan way ma'utaw, unu adi mangagah hinan way mahugatan, unu adi mamangan hinan na'angang an wah di. Mu unnaat goh pun'ihda nan lamoh di mun'ataban kalnilu, ya nunluh'ubna nan u'ubda.§

¹⁷ At mamolta ahan nan nappuhiy ugalinan mumpahtul

an manginganuy hinan kalnilu ta omod un mapatoy!

Ya olom ni' ya mami'id di bi'ah di ngamayna ya nan amaptag di matana

---

† **11:14** Hidin napa"ian nan siudad ya Timplun Apo Dios ad Jerusalem ya nipiwa'at nan Hudyuh anasyonasyon hi awadan nan Hentil, at napogpog mahkay nan nasyonda. Ya aggyununlammung nan iJudah ya i'Israel ta engganah din May 15, 1948 A.D. hidin na'amman nan nasyon ad Israel. ‡ **11:16** Hay ohan nipa'annungan ten nipa'innila ya hi Simeon bar Kosiba an ohan Hudyun nangitnud hinan tindalunan gimmubat hinan iRome hidin 132-135 A.D., ya hiyay intudun nan ohan muntudtuduh nan Hudyu an hi Rabbi Akiba an Alin Pento' Apo Dios an immali. Mu hay oha goh hi impa'innilana ya hi AntiKristu an mi'bohhol ay Jesu Kristuh nan Punligatan di Tatagu. § **11:16** Heten mumpahtul ya na'ekkotan ahan ti adina halimunan nan ipapto'na ti un anggay di odolnay nomnomona. At ta"on un nan u'ub di kalnilu ya usalona ti waday amaphodnan hiya.

an dumalat nan gubat ta madahay ya
mabulaw goh nan agwan an matana!”

12

*Hay Pamaliwan Apo Dios ad Jerusalem hi
Udum di Algaw*

¹ Hiyah te goh impa'innilan Apo Dios an nabag-tun Dios an nangebe'lag ad daya, ya nunlumuh nan nipabunan tun luta, ya nangidat hi ataguan di tagun inalinay, ² “Pumbalino' ad Jerusalem an hakup ad Judah hi umat hinan bahu an napnuh bayah. Ya an amin nan tatagun wah nan nunlene'woh ya uminumdan ne, ya ta'on un da'yun iJudah ya uminum ayu goh ta omod un ayu me'deggop hinan buhul an munli'ub hi ad Jerusalem. ³ Ya hene goh damdaman gutud ya pumbalino' ad Jerusalem hi umat hinan ma'addamot an batu ta mid olog nan tatagun manlig. At wa ay di manlig ya mahugatanda.”

⁴ Ya inalin goh Apo Dios di, “Hene goh an gutud ya iyadug'u ta baliwa' da'yun iJudah, mu bulawo' ya ipata'ot'u nan kabayun nan buhulyu, at mid potu' di punnomnoman nan mumpuntakay. ⁵ At nan mumpangipangpanguluh nad Judah ya alyondah nomnomday, Da'min tatagud Jerusalem ya mun'abi'ah ami an dumalat ay Apo Dios an nidugah di abalinanan Diosmi!

⁶ Ti henen gutud goh ya pumbalino' nan mumpangipangpanguluh nad Judah ta umatdah nan gun mundalang an kawalih nan way natpun an ayiw unu umatdah nan gun mundalang an dagamih nan punhabalan an pun'ehelatdan amin

nan abablubabluy an wah nan nunlene'woh. Mu nan tatagud Jerusalem ya malenggopda.

⁷ At umat hinay ma'at an mangabak ayun amin an bimmabluy ad Judah ta bo'on nan ma'alih babluy David an ad Jerusalem ya anggay di ma'al'ali. ⁸ Ya henen gutud goh ya baliwa' nan tatagud Jerusalem, at nan i'ibbadan mi'id di ologda ya bumi'ahda an umatdah nan nidugah an amabi'ah David. At da'yun holag David ya umat hi pumpapto"un Dios di atonyu, ya umat ayu goh hinan Anghel'u an mangituduh owonda. ⁹ Ya henen algaw ya pompa"i' an amin nan abablubabluy an mangubat ad Jerusalem.

¹⁰ Ya pawadao' ay da'yun holag David di hummo'anyu ya nan punluwaluanyu. At wa ay ta tigona' an tinudlu'yu* ya nidugah di punlungdayaanyu an umat ayuh nan ommod an munlungdayan dumalat hi natayan nan oh'ohhan imbaluyna unu pangpangullun imbaluynan lala'i. ¹¹ At henen a'atana ya nidugah di ahikikilad Jerusalem an umat hi kilan din numpunhitud Hadad Rimmon† hinan nundotal an babluy ad Megiddo.‡ ¹² Umannung an kumilada an numpunhina"ama, mu nan binabai

---

* **12:10** Rev. 1:7. † **12:11** Hiyah ne ohan babluy an neheggon ad Megiddo hi anidugah di kimmilaan nan Hudyuh din natayan nan Alin hi Josiah hidin ni'gubatanah nan Alin hi Pharaoh an nalpud Egypt, ya an amin nan numpunhina"ama ya nun'ebelda ti adyu'ay na'at ay hiya (II Chron. 35:20-27). ‡ **12:11** Hiyah ne ohan lugal ad Israel hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya hiyah ne awadan nan gubat ad Armageddon hinan Punligatan di Tatagu (Rev. 16:16).

ya milahhinda kumilah nan a'ahawada. § Ya hay kumila ya an amin nan numpunhina"ama an nan holag David, ya hi Nathan di ohah imbaluyna,*¹³ ya nan holag Levi, ya hi Shimei an ohah nan ap'apuna,†¹⁴ ya an amin nan udum an numpunhina"ama ya nan a'ahawada.”

13

Nan Paddungnay A'ulahan di Bahol

¹ Inalin goh Apo Dios an na'abbagbagtuy, “Mawaday bumuhu' an paddungnay obob an pun'ulahanyun holag David ya an amin nan numpunhitud Jerusalem hi baholda. ² At ubaho' an amin nan bulul ad Jerusalem ta mapogpog an mi'id ah munnomnom ay dida. Ya pogpogo' goh nan annabin an propeta an waday abalinanda an nalpuh nan nappuhin spirituh tun luta. ³ Ya gulat ta waday manginaynayun an mangeng'engoh hinan aton nan immannung an propeta ya alyon da amana ay inanay mahapul an mapatoy ti bimmalwali an alyonay un hay inalin Apo Dios di gunna ibaag, mu bo'on ti langkak nan imbagana.

---

§ **12:12** Manu ay milahhin nan binabaih nan a'ahawadan kumila ti nidugah di kumilaanda goh, at adida nomnomnomon nan ahawada. *

* **12:12** Hi Nathan di imbaluy nan Alin hi David (II Sam. 5:14), ya hiyay ommod Mary an hi inan Jesu Kristu (Lk. 3:31). At mattig an nan holag din Alin hi David di ohan grupun mangipangpanguluh nan puntutuyuan nan Hudyuh pumbangngadan Kristuh pidwana. † **12:13** Hi Shimei di ap'apun Levi (Num. 3:17-18, 21). At mattig an nan holag Levi di ohan grupun mangipangpanguluh nan puntutuyuan nan Hudyuh pumbangngadan Kristuh pidwana.

At da amana ay inanay manudlu' an mamatoy ay hiya.”*

⁴ Ya inalin goh Apo Dios an henen gutud ya nan hinohhan aggyu immannung an propeta ya bu-mainda. Ya adida ipahiyay nipa'en'enap ay dida, ya adida ilubung di lubung nan immannung an propeta an way dutdutna.† ⁵ Ya hay hapitondaat tuwali ya alyonday, “Bo'ona' propeta an unna' mumpayaw an nete"ah din a'unga' ta enggana!”
⁶ Ya gulat ta way munhanhan ay hiyan alyonay, “Anaad hana nan beklat hi odolmu?”‡ ya hay pambalna ya alyonay, “Nahugatana' hi abung nan liligwa'.”§

Hay Pamatayandah nan Paddungnay Mumpahtul

⁷ Ya inalin goh Apo Dios an nidugah di abalinanay,

“He"a an paddungnay hanggap'u
 ya mala"uy'a ta paligatom nan
 pumpahtulo' an nan pi'yib'ibba'!”*

Ya guniham, at mun'iwa'atda nan paddung-
 nay kalnilu

---

* **13:3** Miyunnudandah nan Deut. 13:6-9. † **13:4** Hiyaat un hiyah ne inlubung da Elijah (II Ki. 1:8) ay John an Mumbonyag (Mat. 3:4). ‡ **13:6** Nan aggyu immannung an propeta ya tinudlu'day odolda ta mumpabadangdah nan bululda (I Ki. 18:28; Lev. 18:28; 21:5; Deut. 14:1; Jer. 16:6; 41:5; 48:37). Mu gapu ta pahiwon nan tataguy aggyu immannung an propeta eden timpu at ihaut nan natudlu' an propeta. § **13:6** Gapu ta pahiwon nan tataguy aggyu immannung an propetan den timpu at ihaut nan natudlu' an propetay natudlu'anda ta olom ya adida patayon dida.

* **13:7** Nan mumpahtul ya hi Jesu Kristu an nan Alin Pento' Apo Dios.

- ti himungo' an mummoltah nan tatagu'†
- 8 ta mapogpog ya mapatoy di nahuluk hi ingkatluh nan tataguh nan babluy,
mu waday ingkatluh ma'angang.
- 9 Ya paddungnay iyuy'uh nan apuy danen himpampun an ingkatlu ta hibugo' dida
an umatdah nan silver ya balitu' an mamahmahan.
At abuluto' nan iluwaluda,
ya alyo' di, Diday tatagu'!
ya alyonday, Ha" in di Diosda!"

14

Hay Umalian Apo Dios an Mumpapto' hitun Luta

1 Ya inalin goh Zechariah di, "Inalin goh Apo Dios di ag'aga ya madatngan di punhumalyaana ay ditu'un iJerusalem, at gogodwon nan buhul tu'uy inadangyan tu'uh nan hinagang tu'u. 2 At amungonan amin nan tataguh nan abablubabluy ta gubatondad Jerusalem, ya abakonda, ya hinakupda ta hamhamonda nan mahamham hinan a'abung, ya nun'elo'da nan binabai. Ya nan godwan di tatagu ya miyuydah udum an babluy, mu nan udum an tatagu ya ma'angangdah nan babluy.

3 At umalih Apo Dios ta gubatona hanan tataguh nan abablubabluy an umat hidin inatnah din nabayag. 4 At henen gutud goh ya tuma'dog

---

† 13:7 Mat. 26:31; Mk. 14:27.

hi Apo Dios hinan Duntug an Olibo* hidih appit di buhu'an di algaw ad Jerusalem, ya munhiyan henen duntug ta magodwa an mete"ah appit hi buhu'an di algaw ta engganah appit hi a'unugan di algaw ta mumbalin hi abellog an nundotal. Ya mahlig nan godwan di duntug hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya nan godwana ya mahlig hinan appit hi agwan.† 5 Ya lumayaw tu'u ta e'wa tu'un nen nundotal an lutan numbattanan nan nagodwan duntug ti abellog an nidatong ad Azel.‡ Ya lumayaw tu'u nongkay an umat hidin inat din a'apu tu'uh din a'ongol di alyog hi nun'alian Uziah§ hi ad Judah. At umalih Apo Dios an Dios tu'u an itnudnan amin nan a'anghelna.

6 Ya henen algaw goh ya mi'id di patal, ya mi'id goh di tungnin 7 ti malmu nan balbalu an kalahin di algaw, ya un anggay hi Apo Dios di nanginnilan nen aat di ma'at hi un anuud di adatngan di mapatal ya mahdom.

8 Ya munnonong an waday danum hinan ginaw an malpud Jerusalem an ta'on un hinan

---

* **14:4** Hay anata'nang ten duntug an nipalpuh nan nundotal hi awadan nan Mediterranean an Baybay ya duway libu ta han pituy gahut an umpi, mu hay anata'nangna ya duway gahut an umpi ya anggay ya un nan anata'nang nan Timplun Apo Dios hinan Duntug an Moriah. † **14:4** Mid mapto' ya hiyah ne ma'alih Nundotal an Ma'alih Jehoshaphat ti mid ad ugwan di umat hinan nundotal (Joel 3:2, 12). ‡ **14:5** Mid nanginnilad ugwan hi awadan ten babluy hi appit hi buhu'an di algaw. § **14:5** Hay nun'alianad Judah ya hidin 792-740 B.C.

tiyalgaw ya hinan lawang.* Ya munggodwanan danum an mipluy di udum hinan Natoy an Lobong,† ya mipluy di godwanah nan Baybay an Mediterranean hi appit hi a'unugan di algaw.

⁹ Ya hi Apo Dios di mun'ali an mangipapto' an amin hinan abablubabluy hitun luta, ya un oh'ohha Hiya an Dios, at Hiyay Dios an dayawon an amin di tatagu.

¹⁰ Ya nundotal nan luta an hakup ad Judah an mete"ah nan babluy ad Geba‡ ta engganad Rimmon.§ Mu ad Jerusalem ya hihidya an namagtu, ya hakupona nan mete"ah nan Pantaw Benjamin ta engganah nan way Pantaw di Allup hinan Nuntikkuana an awadan din Nahhun an Pantaw di Allup, ya mete"a goh hinan Ata'nang an Baluy Hananel ta engganah nan way pumpogohan hi greyp nan ali.* ¹¹ At malenggop mahkay nan tatagun mumpunhituh did Jerusalem ti mi'id mahkay di umuy mangubat hi mama"ih nan babluyda.

¹² Ti idat Apo Dios di atata'ot an dogoh hinan tatagun mangubat ad Jerusalem ta mun'apitay di lamohda, ya nan matada, ya dilada an ta'on

---

* **14:8** Intudun Ezekiel an hay alpuwan ten danum ya nan tronon Apo Dios hinan Timpluna (Ezek. 47:1-12). † **14:8** Unu nan Dead Sea. ‡ **14:10** Hay inadagwin ten babluy an nipalpuud Jerusalem ya himpuluy kilomitluh appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya nihinah nan igad ad Judah ya ad Benjamin (II Ki. 23:8). § **14:10** Hay inadagwin ten babluy an nipalpuud Jerusalem ya nabongle ta han onom an kilomitluh appit hi agwan hi un hagangon di buhu'an di algaw, ya nihinah nan pingit di dudunduntug ya nan mapulun an Negev. * **14:10** Hana ya an amin di babarangay an nihakup ad Jerusalem.

hi unda matattagu.† 13 Ya idat goh Apo Dios di punhinnumnongan di punnomnomda ta mid poto' di atonda, at un didaan numpapattoyda. 14 Ya ta"on nan iJudah ya mi'gubatda ta ibaliwdad Jerusalem an kapitulyuda. Ya ta punhamhamdan amin nan nidugah an do'ol an balitu', ya silver, ya nan do'ol ahan an lubung, ya nan mun'apla'an an gina'un nan tataguh nan abablubabluy hinan nunlene'woh an neheggon hinan babluyda. 15 Ya idat goh Apo Dios di atata'ot an dogoh di a'animal ta mun'apihti nan kabayu, ya muls,‡ ya kamilu, ya nan dongki, ya an amin nan udumnan animal an wah nan nungkampuan nan buhulda.

16 At la'tot ya an amin nan nelwang an ag-guy natoy an tatagun amin hinan abablubabluy an buhul ad Jerusalem ya umuyda mahkay hi atawotawon an mundayaw ay Apo Dios an nidugah di abalinana an alin amin hitun matigaw. Ya mi'yam'amlongda goh hinan Behtan di A'ab'abbung. 17 Ya wa ay di tatagun adi umuy ad Jerusalem an mundayaw ay Apo Dios ya mapogpog di udan hinan babluyda. 18 Ya wa ay di i'Egypt an adi umuy me'behtah nan Behtan di A'ab'abbung ya mapogpog goh di udan ay dida, ya payon damdama Apo Dios ay dida nan atata'ot an dogoh an umat hidin na'at hinan udumnan tatagu an aggy ni'yuy an ne'behta. 19 At hiyah ne aat di moltan an amin nan i'Egypt ya nan tatagun adi umuy me'behta.

---

† 14:12 Hay kulugon di udum hi aat ten dogoh ya hiya anuy dogoh an dumalat nan radiation an nalpuh nan atomic unu nuclear an bomb. ‡ 14:15 Bahaom nan footnote di I Ki. 10:25 ta innilaom di aat ten animal.

20 Ya hene goh an a'atana ya ta'on un nan kengkeng an nitayun hinan kabayu ya matud'an hi hapit an alyonay, ME'GONAN HI APO DIOS. § Ya nan babangah nan Timplun Apo Dios ya milahhin ti me'gonan an umat hinan duyun malukung an wah nan hinagang nan pun'onngan. 21 Ya an amin nan babangah ad Jerusalem ya hi an amin an abablubabluy ad Judah ya milahhin an me'gonan ti ma'usal hi pundayawan hinan me'gonan an Dios, ya an amin nan umuy an mundayaw ya mabalin an usalondah nan way ihaangdah nan e'nongda. At henen gutud ya mi'id mahkay di mungkumilduh nan Timplun Apo Dios.”*

---

§ **14:20** Hiyah ne goh di nitudo' hinan turban nan Nabagtun Padi ta waday panginomnomanah nan nidawatanan Apo Dios (Ex. 28:36-38). At bo'on nan Nabagtun Padi ya anggay di way panginomnomanah aat di nidawatanah nan Hinlibuy Tawon ti nan kabayu goh. * **14:21** Hay oha goh an ibalinana ya “henen gutud ya mi'id mahkay di iCanaan an middum hinan Timplun Apo Dios.” Gulat ta hiyah ne immannung an translationa at hay ipa"el nan iCanaan ya nan agguy kimmulug.

Nan Hapit Apo Dios
Ifugao, Batad: Nan Hapit Apo Dios (Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Batad Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Audio recording © 2012 Hosanna

All rights reserved.

2021-02-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

73caf6e3-622f-5761-a5ec-fa654aef623d